

Адыгэ Макъ-

Бэдзэогъум и 27-р — Адыгейим
къэралыгъо гъэпсыкэ иэ зыхъугъэ Маф

Макъ-

1923-рэ ильесым
гъэтхапэм
къышегъэжьагъэу къыдэкы

№ 90 (22539)

2022-рэ ильес

МЭФЭКУ

ЖЬОНЫГЪУАКІЭМ и 26-рэ

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЬЭ ИЭП
Къыхэтыутыгъехэр ыкїи
нэмькї къебархэр тисайт
ижъугъотэштых
WWW.ADYGVOICE.RU

6 +

Адыгэ Республикаэм и Правительствэ игъээст

Жъоныгъуакіэм
и 26-р — урысые
предприниматель-
ствэм и Маф

*Адыгэ
Республикэм
щыпсэухэу
Лытэныгъэ
зыфэтишыхэрэр!
Лытэныгъэ
зыфэтишырэ пред-
принимательхэр!*

Урысые предприниматель-
ствэм и Мафэкэ тышъуфэ-
гушо!

Теубытагъэ зыхэль гухэлхэр
щынэгъэм чанэу щылхырызы-
щын зыльэкъирэ, хулухъэу зи-
мурад фэкюорэ цыфхэм непэ
ямэфэк.

Предпринимательствэр щын-
эгъэм ильянкъо хэушхъа-
фыкъигъэу щы. Аш цыфхэм
яснауущыгъэ икъоу къэлъэгъо-
ным, ашхъэкэ зыфытегъэпсы-
хъагъехэр пхырашыним иамал
къеты.

Предприниматель юфшэнным
пиль цыфхэм яшуаъекэ пред-
приятиякъехэр къизэшахых,
джыре технологиихэр агъеф-
дэх, юфшепэч чыпэхэм къа-
ххэхъо, тиреспублике ыкїи зэр-
хэгъэгоу хэхъоныгъэ ашынм-
кэ социальнэ-экономикэ пшъэ-
рарь шхъаъехэр зэшшахых.

Адыгэ Республикаэм пред-
принимательствэм мэхъаншхо
щыраты. Инвестициихэр на-
хыхбэу къихъанхэмкэ амалхэр
арагъэгъотых, административнэ
перьюхуныгъехэр щымынхэм-
кэ юфхъэбэз гъэнэфагъехэр
зэрхъях. Цыфхэм ящылакэ
нахыхшу хуунымки бэ аш
ельтигъэр.

Адыгейим ис предприниматель
пстэуми тафэльюло псауныгъэ
птие яэнэу, цыхъашэгъу юф-
шэгъухэр агъотынхэу, зэкэ
рахуухъагъэр, ягхэлтышухэр
кадэхъунхэу!

Адыгэ Республикаэм
и Лышхъэу,
Урысые политическе
партие «Единэ Россинэ»
и Адыгэ шьольыр къутамэ
и Секретарэу
Къумпыл Мурат

Адыгэ Республикаэм
и Къэралыгъо Совет —
Хасэм и Тхъаматэу
Владимир НАРОЖНЭР

ІэпыІэгъум Зыкъыгъэшъыпкъэжыз

Республикэм, къэралыгъом зэрэпсаоу
яэкономикэ зыкъегъээтыгъэнэмкэ пред-
приниматель юфшэнным мэхъанэу иэр
къизэрикъоп. Аш мафэ фыхэхыгъеныри
джары къизхэкыгъэр.

Аужырэ уахтэм къинигъоу
зэрэдунаеу зыхэтигъэм, тикъэ-
ралыгъо джы зэпичыхэрэм

пшъэрлыкъехэр къагъеуцүгъэх,
ахэм ягъэцэктэн Адыгейими

чанэу щидэлажъэх. Предпринимательствэм іэпыІэгъу егъэгъо-
тыгъэнэмкэ ишыкъигъэх пстэу-
ри тишъолтыр щагъэцакэ. Гу-
шыгъэм пае, икъигъэ ильесым
предпринимательствэ цыкъум
гуртым алъэныкъокэ юф
зышэхэрэм аххэхэрэ 161-мэ

кредит цыкъумху сомэ миллион
332-рэ зэкъэмкэ зыпэууха-
гъехэр АР-м предприниматель-
ствэм іэпыІэгъу егъэгъотыгъэн-
эмкэ и Фонд щаратыгъэх.

АР-м и Гарантыйнэ Фонд сомэ
миллион 93-кэ тельхээ 37-рэ
афиши, предпринимательствэ
цыкъумху гуртымэр апильхэм
сомэ миллион 227-рэ хуурэ
кредитхэр аратыгъэх.

Федеральнэм даклю республикаэм
шьольыр іэпыІэгъу и
щарагъэгъоты. Кредитхэр нахь
пүтэу къафыдэкынхэр шы-
къэхэм яз. Гушыгъэм пае, АР-м
предпринимательствэм іэпыІэгъу
егъэгъотыгъэнэмкэ и Фонд
аритирэр Урысыеем и Гупчэ

банк ыгъэнэфагъэм проценти
7-м нэсэу нахь макл.

Джырэ уахтэм Фондым
мылькоу іэкъэльыр сомэ мил-
лион 730-рэ, мы ильесым аци,
Гарантийнэ Фондми яамалхэм

джыри ахагъэхъошт лъэпк

проектым ыкїи республикэм
исоциальнэ-экономическэ хэ-
хъоныгъэкэ программэм къа-
дыхэлтыгъэхэе мылькум ишуа-
гъэкэ.

Мы зэпстэуми ягугуу къы-
шишыгъ Адыгейим и Лышхъэу
Къумпыл Мурат икъигъэ
ильесым министрэхэм я Ка-
бинет юфэу ышлагъэр депутат-
хэм апашхъэ зыщыэфхы-
сжыкъем.

Нэмькї шыкъэхэмкэ пред-
принимательхэм іэпыІэгъу
арагъэгъоты. Ахэмкэ щысэу
къэхъын пльэкъыщхэм Джэ-
джэ районым щылэжъэ-
рэ фермер хызметшлапэхэр
ащищых.

Мэкъумэш-фермер хыз-
метшлапэхэр «Е. В. Левицкая»
ыкїи «Е. В. Малева» зыфиохэрэр
зэгъусэхэй ильэс пчагъэхэу
хуу-
гъэу зэдэлажъэх. Хызметшл-
апэхэм япащэу Александр Ма-

ыкки узхэм апэшүеукъорэ щэ-
наутхэр атыраклагъэх. Хьэм
иуухыжын къэблагъэ, аш зы-
фагъэхъазыры.

— Гъэтхасэхэм япхын мэ-
лышлэгъум и 6-м адэжь ед-
гъэжъэгъагь.

Мэфэ ошухэр къызфэдгъэфедэхээзэ
чылапхъэхэр чыгум едгъэкүгъэх.
Ахэр дэгъоу къихэхыгъэх.

Ом изытет иягъэ къэкло, арышь, ахэм тя-
шшүлэнэир едгъэжъэгъах.
Сыдигъоу чылапхъэу тпхыщым
мэхъанэ ил етэти. Шыпкъэ,
лэжыгъэу къипхыщтыр бэмэ

япхыгъ, ыпэррапшэу ом изытет,
ахэм уэряшшүлэрэм бэ
ельтигъэр, ау чыгум хэмийль-
хэрэр хэпхыжыщтэп. Крас-
нодар краим къызагъэхэрэ

бжыхъэсэ анах дэгъухэр ары
сыдигъоу дгъэфедэхэрэр. Къэ-
югъэн фае чылапхъэм пэлүхъэрэ
ахьщэм изы лах АР-м мэкъу-
мэшынкэ и Министрствэ

субсидиеу къызэрэгъэзэжы-
гъэр. Мы ильесым бжыхъэм
тшэфыгъэгъэ чылапхъэхэм апае
ахьщ къытатыгъыгъах, — elo
Александэр.

(Икъэх я 2-рэ нэклуб. ит).

РЭХЬАТНЫГЪЭМ ИКЪЭУХҮМЭН

Терроризмээ пэшүе көлөрэ комиссииу Адыгэ Республика м щызэхэштэй гъэм изэхэсигъо щыагъэм зыщатегущыагъэхэр псэуальэхэр терроризмээ щуухумэгъэнхэмкэ, Украина мэрэ Донбассрэ зышхээ къарызыхыжыгъэхэм лъэпкь ыкчи дин зэгурымыоныгъэхэр къахэмитэджэнхэм ыкчи нэмикл лъэнэкъохэм япхыгъэ юфыгъохэр ары. Зэхэсигъор зэришагъ Адыгейм и Лышхээ Къумпыл Мурат.

Комиссием иофшэн хэлэжьэх АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэ и Тхъаматэу Владимир Нарожнэр, Премьер-министэрэ ишшэрильхэр зыгъэцэклэрэ Къэрэш Анзаур, федеральнэ инспектор шхъаэл Сергей Дрокинир, Адыгэ Республика м ипрокуратурэ, ФСБ-м и Гъэйорышланлэу АР-м щылэм, АР-м и МВД, муниципальнэ образованихэм япашхэхэр.

Терроризмээ псэуальэхэр зэрэштухумагъэхэр джыри нахьгээлэшыгъэнхэмкэ юфтыхээзэ тедзэхэм афэгъэхыгъэу къэгүштигъэх АР-м идээ комиссарэу Александр Аверинир, Росгвардием АР-мкэ и Гъэйорышланлэ ишшэу Иван Гричановыр.

Республикэм хэбзэгъэуцугъэу ильир укуагъэ мыхъуным пае военкоматын ишшэхэм хэбзэхуумэко къулукъухэм къебарымкэ яхъожхээ зэрэшьштэм къидильтиэрэ юфтыхабзэхэр рахуухагъэх.

Республикэм и Лышхээ анахъеу анаэ зытырагицэдэгэхэм ашыц терроризмээ ыкчи диверсиехэм ашыухумэгъэнхэм фэшл унэхэр, дээ комиссариатхэм къапэуль чылгэхэр зэрэупльэкихэрэр, анаэ зэраторгэтийрэд джыри нахь агъэльэшын зэрэфаэр.

«Машлом зыкъымыштэнхэмкэ юфтыхабзэу зетхээхэрэр джыри нахь дгээлэшынхэ фе, щынайго горэ къыкъохэмкэ зэрэзекло-

щтхэмкэ, ашлэн фаехэмкэ инструктаж тедзэхэр зэхажэхээз ашыим ишшагъэ къэктощ», — къыхигъэштигъ Къумпыл Мурат.

Аш нэужым комиссием хэтхэр зытегущыагъэхэр Украина м, ДНР-м ыкчи ЛНР-м къарыкыре цыфхэм лъэпкь зэфшыхафхэмрэ дин зэмьгэлжүүхээзэ япхыгъэ зэфшигътигъэхэмкэ ягырьэон юфхэр адзырахьанхэ зэрэфаэр ары. Мы лъэнэхъомкэ къэгүштигъэх АР-м юфшэнхэмрэ социальнэ хэхьоньгээрэ иминистрэу Мирзэ

Джанбэч, лъэпкь юфхэмкэ, Ѣкылб къэралхэм ашыгсэурээ тильэпкъэгүхэм адьярэ зэпхынгэхэмкэ ыкчи къебар жууѓэйм иамалхэмкэ Комитетэм

итхаматэу Шхъэлэхъо Аскэр, Мьеекуапэ имэрэу Геннадий Митрофаныр, Мьеекуопэ районийн ишшэу Олег Топоровыр.

Къызэрхагъэштигъэмкэ, непэхуулэу Украина мэрэ Донбассрэ къэзигынгээ нэбгыре мин 1,1-м еху Адыгейм къэктощ. Зэкэми анахыбэ зыдэштигъ Мьеекуапэ Мьеекуопэ районийн мэрэ. Ахэм зэкэми социальнэ ахьшэ тынхэр алэклигъэхагъэх ыкчи правэм ыльэнхъохэмкэ улчэжьэгү афэхуухгъэх.

Экстремист нэшанэ зиэ зе-къуаклэхэр ныбжыкъэхэм къахэмийнхэм пае СМИ-мрэ соцсетхэмрэ къызифагъэфедэхээз юфшэн гъэнэфагъэ ахэм ада-гъэцаклэ. Урысие Федерацием и Узэшыгъэ Кълачхэм зэрэдьрагъаштэрэн фэгъэхыгъэу цыфхэр жууѓэу зыхэлжэхээрэ юфтыхээзэ заулэ реклокыр, а юфхэмкэ СМИ-хэм ыкчи Интернэтэм къэбархэр къарыхьагъэх.

Къэлэ администрацием къызэртигъэмкэ, Украина м зышхээ къизыхыжыгъэе унэгүйн 137-рэ Мьеекуапэ джырэклэ щепсэу. Еджалгэхэмрэ къэлэцы-

гы ыгылгэхэмрэ нэбгыре 23-рэ ачэс. Мьеекуопэ районийн ишшэхэм къызэрхагъэштигъэмкэ, муниципальне образование Донбассрэ Украина мэрэ къарыкъыгъэ унэгью 29-рэ щепсэу. Социальнэ лъэнэхъомкэ хэгъозжынхэм ехгыгъэ юфтыхэр ахэм аратыгъэх. Къелэцыгъуухэу фаэхэр зэкэ гъэсэнгъэ зышара-гъэгъотыре учрежденихэм ачлагъэхагъэх.

Къызэрхагъэштигъэмкэ, зышхээ къезыхыжыгъэ зиштэуми шүүшэ ылпыгъэгү араты, ашкэхэр хабзэм имуниципальне къулукъухэмрэ партиеу «Единэ Россиям» ишшольыр къутамэрэ яшголгэшхо къэкло.

Къумпыл Мурат чылгэхэм япашхэм шүүрэльт къафишыгъ Украина м зышхээ къизыхыжыгъэхэм юфшэн гъётинимкэ, медицинэ ылпыгъэгү аратын имкэ, ясоциальнэ фэлэ-фашлэхэр зэшюхыгъэнхэмкэ юфтыгъоу къэцуухэрэм ялтыгъэгү яшгэхэе нахь арагъэкынэу.

АР-м и Лышхээ ипресс-къулукъу

Лъэпкь театрэр, щылэнгъэр

Ильэс 85-рэ мэхъу

Адыгэ Республика м и Лъэпкь театрэр Цэй Ибрахимэ ыцэ зышхырэр зызэхашагъэр непэ ильэс 85-рэ мэхъу.

Краснодар театральнэ еджа-пэр къыщизуухыгъэхэр ары юфшэнхыр езыгъэхагъэхэр. Ж.-Б. Мольер ыкчи И. Цэим яспектаклэхэу «Скупой», «Къо-клас» зыфиохэрэр къагъэльэхагъэх.

Лъэпкь драматургием хэхьоньгэхэр ышынхэм, театрэм ишыкъэгэхэе кадрэхэр ыгъэхазырынхэм чанэу дэлэжьагъ Адыгэ театрэм ишшээрэд директорэу Цэй Ибрахим.

«Адыгейм иколхознэ-совхознэ театр» зыфиорэм 1942-рэ ильэсүм ишшэхъэу нэс юф ышагъ. Хэгъэлэх зеэшхор къызажэхъ, иофшэн зэпигъэу. Театрэм иартистхэр заом имашло юхагъэх, пыим пхыашэу пэуцужыгъэх. Лыгъэу зэрхагъэхэм пае нэбгырабэм орденхэр, медальхэр къафагъэшьохагъэх.

«Адыгэ къэралыгъо драматическе театр» Цэй фауси, 1958-рэ ильэсүм адыгэ театральнэ купым юфшэнхыр ригъэжьэхъыгъ. 2007-рэ ильэсүм къыщегъэхагъэу «Адыгэ Республика м и Лъэпкь театр» зыфиорэцэх.

Адыгэ Республика м и Лъэпкь театрэ Урысаем, Ѣкылб хэгъэхухэм ашашэ. Театрэм ишыкъэгэхэе кадрэхэм ягъэхазырынхэмэн ин сыйдигүү ратызэ, Москва, Ленинград, Краснодар, нэмийнхэм ашдажагъэхэм Мьеекуапэ къагъэзэхагъэу юф ашэх.

Дунээ классикэм хэхьэгээ произведенияхэм, Адыгейм итхахлохэм япьсэхэм атхыгъэ спектаклэхэр тирежиссерхэм агъэуцх, Лъэпкь театрэм иартистхэм къашых.

Цэй Унай апэрэ артистхэм

ашыщ, Щындже къыщихуугъ. Цэй Ибрахимэ япашеу къэгъэльэхъонхэм ар зэрхэлэхээзтигъэр тарихын хэгъуаклэрэп. Нэбгыре пшыи пчагъэхэм Ѣсэштигъэр.

1986-рэ ильэсүм театрэм гъэхьэгэе инхэр зеришырэм фэшл орденеу «Щытхум и Та-

мыгъ» зыфиорэр къыфагъэшшишагъ. Джыре уахьтэ артист цэрийхэу Зыхэе Заурбый, Кукэнэ Мурат, Зыхэе Мэлайчэт, Уджихуу Марыят, нэмийнхэрэл Лъэпкь театрэм Ѣлжэхъ, роль зэфшыхафхэр къэгъэльэхъонхэм къашашызэ, юфшэгъуухэр зыльашэх.

— Театрэр ильэс 85-рэ, Адыгэ мъэралыгъо гъэпсыкэ илэу зыпсэурэр ильэс 100 зэрэхуухэрэм яхуулэу гъэцэлжэхэн юфшэнхэр Лъэпкь театрэр зычэт унэм щаухыгъэх, ипчэхэр икэлэцаклэу къызэлхыжыгъэх, — къытиуагъ Адыгэ Республика м и Лъэпкь театрэ ихудожественне паще ишшэрильхэр зыгъэцаклэу, Адыгейм искустввэхэмкэ изаслуженне юфшэшхуу, Къалмыкын изаслуженне артистэу Хъакыу Аслын. — Адыгейм и Лышхээ Къумпыл Мурат, Правительствэм, Парламентэм лъэшэу тафэрэз.

Лъэпкь театрэм испектаклэхэр Мьеекуапэ, республикэм ирайонхэм, Краснодар мъ мафэхэм ашыкъуагъэх. Театрэм ирепертуар хэт спектаклэхэр, Кээ агъэуцугъэхэр къагъэльэхъэхэ, театральнэ искуствэм зырагъэушумбгүүщ.

Театрэр Ѣэлэфэ лъэпкыр, республикэр Ѣэлэштих. Адыгэ театрэр псэунэу, икэгъэльэхъонхэмкэ цыфхэр ыгъэгүшонхэу фэтэо.

ЕМТЫЛЬ Нурбый.

Илпэлгэум зыкъыгъэшьипкъэжьызэ

(Икэух).

Гъэтхасэхэр Ѣкылб къыщизуухыгъэхэр чылапхъэхэмкэ мы аужыре ильэсхэм ахьы. Аутигүштигъэх къызэриуагъэмкэ, урысые чылапхъэхэмкэ зэблахъуныр къин къащыхуущтэп, сыда пломэ ильэс пчагъэхэр ахэр ары ахьыгъээр, лэжьыгъэу къащыхуущтэп, санкциехэр къызинэ

сыгъэхэп, бжыхъэм сицыкъагъэр зэкэ зэсэгъэгъоты. А лъэхъаным уасхэр нахь пыутыхыкчи къэгъотыгъошух. Тызыщыкъэгъэ гербицидхэр процент 40-кээ нахь лъаплэу къетщэфигъэх, — Ѣло хызмэтшаплэм ишшэу.

Къэралыгъо илпэлгэур къызфагъэфедээз яшыкъэгъэштигъ техникэр зэкэ зэрагъэгъотыгъ. Гүшүэлэх пыи, лизинг шыкъэм тетээ сомэ миллион 13 зыосэ техникэр зэрагъэгъотын гухэль я. Джырэклэ сомэ миллиони

3,6-р аратыгъ, къэнагъэр ильэситфым къыкъоц ашыгыншт. Амал яэ зыхыкъэ, нахьыжьэу атыжыгъ. Джащ фэдэу «Россельхозбанкын» кредит къытхалинш, комбайнэу «Акрос» зэрагъэгъотынэ фаех.

— Къэралыгъо илпэлгэу къызэрэфхэхүрэм зыпкы тыкырэгъэуцо, къуачэ къытхельхээ, тылэхъэн амал къытхельхээ. Гъэрекло миллион 1,8-рэ субсидиэу къытхалинш эхэлжээгъэхээзтигъ. Къыхэзьшыгъэм сшоигъу, си-

ныбдгэгъуухэр нэмикл шъольырхэм ашыгыншт агъэшагъо мыш фэдэ ылпыгъэгү Адыгеймкэ зэрэтийэр. Ашкэхэр тишацэхэм тафэрэз. Мы аужыре ильэситфым тракториту къэтшэфигъ, губъю юфшэнхэр зэрдгэгъэцэлжэштигъ, тызэрхыгъэштигъ, тызэрхыгъоштигъ, Ѣэма-псымхэр зэдгэгъэгъотыгъ. Натрыфирыупхыжын пльэкинэу джы комбайнэ зэдгэгъэгъотынэ түпиль. Ашкэхэр лизинг шыкъиэл къызфагъэдгэгъэфедэштигъ.

хэбгъафэу, пшхъэ уфэлэхъэжьыгъэм, къэралыгъо илпэлгэу къытхалинш эхэлжээгъэхээзтигъ, тылэхъэн амал къытхельхээ. — Ѣло Александр Малевым.

Хабзэ зэрэхуухыгъэу, хызмэтшаплэм Ѣахыжьырэ лэхъыгъэхэр агъэтэйлын. Ар зычалтэхъоштыр зэрифешуашуу агъэхъязыгъохъа.

ДЕЛЭКЬО Анет.

Сурэтхэр Ѣэшьинэ Аслын тирихыгъэх.

ТичыпIэ хъалэмэтхэр

Зэгоутыгъэ къушъхъэцакIэр

КъушъхъэцакIэу Зэгоутыгъ (скала Раскол) ё ЗэгокыпIэкэ заджэхэрэр Адыгейим ичыопс илэшэгъэ анахь гъешэгъонхэм яз.

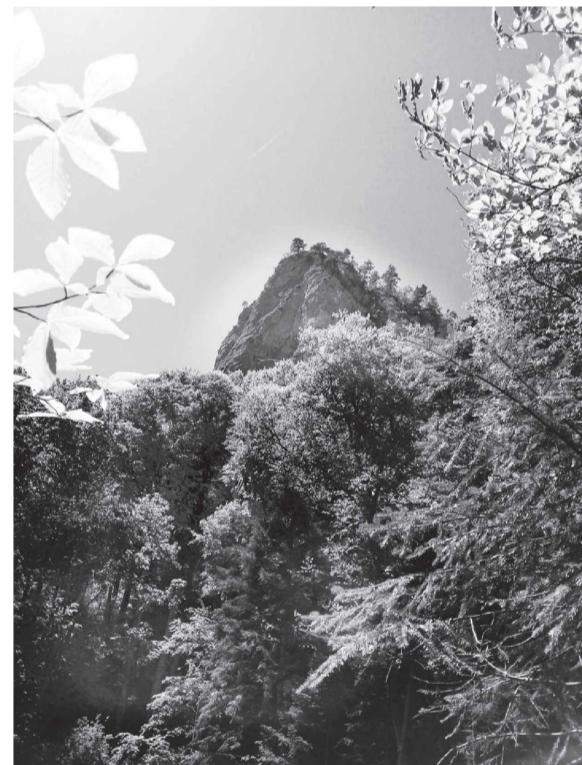

гъепсыгъехэмкэ а чыпIэр бай. Ахэр зиешлагъеу, псыхьоу Къутэн ЗэгокыпIэм екүре лъагьори зэпрыччи. Бзыхэ ыуж ар ятлонэрэ зэпрыкыпIэ мэхъу, ау аужырэп. Гъогуанэм псынекIечьибэ уапэ къышифэшт, ыкIэм Бзыхэ джыри ээ узэпрыкыпIшт.

Хъильээзещэма хаульэгогъе лъагьом утетэу джыри чыжьэкIэ къушъхъэцакIэр къельагъо. Итепльэ къизэрыкIоу кыпщэхъу. ЗэгокыпIэр зыщыгъэпсыгъе Iахым щэнэбз шуашэ илэу адирэ мыйжошом гобзыкыгъ.

«Джа щэнэбзэу къельагъорэр ары тыздакIорэр. ЧыжьэкIэ ар аш фэдэу гъешэгъонэу, мэхъаджэу къельагъорэр, ау узынэсырэм нэм ыльэгъурэр пшиошь хъурэр», — къыдэгушаа гъуазэ тфэхъугъеу. ХъымыцкIэй щиш Александр Сергеевыр.

Александр Сергеевыр аужыра ильэс 30-м ХъымыцкIэй щепсэу. Къушъхэ зэгокыпIэм тызыщэн, гъогур къытэзыгъэлэгъун тызэрэлтыхъурэр зешэм, игуапэу гъуазэ къытфэхъугъ.

Пэм ар ильэсим заулэрэ дэклиае, лъэгъо заулэу екlyalIэрэм ашыщэу анахь тэрээзир дэгью ешэ.

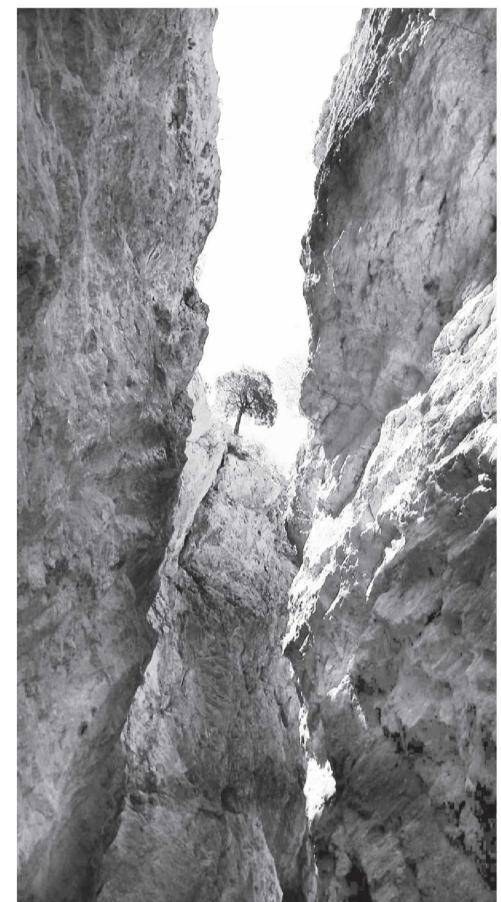
«ХъымыцкIэй дэс пстэуми ЗэгокыпIэм екүре лъагьор ашIэу шъушлошымэ, шъухэукую. Аш щыпсэурэм япроцент 99-р зыкIи аш къуагъэп, узэрэкIощтри ашIэрэп. СызэрэкIорэр зяclokIэ, агъешлагъо. Йоф уимыIэу, зэбгъэлэгъущт закъо пае мэфэ псая зэрэтебгъэкIодэшщущтыв къагурыIорэр. Ар тхагъо шъхъаем, апэчыжъ», — къелуватэ Александр Сергеевым.

Лъагьор гъозэ тамыгъэхэмкэ хэгъеунэфыкыгъеу плюу ушыгуугы хъущтэп. Зэрэхъихэм къыхэкIэу, чыпIэ-чыпIэу хекIуадх. Ау тэрээзир узэрэкIуагъэм ишыхъат хъурэр къушъхъэцакIэ чэгъ дэдэм речьэкIырэ псыхьоу Бзыхэ ичыпIэ анахь даххээм яз укъызекlyalIэкIэ ары. Псыхьоу мыйжошо зэтрихъагъэмэ, чыгиг икыкыгъеу хэлмэ лъашеу къапхырэчы, зыр зым хэльэдэжъеу къечьхъыпIэ цыкIухэр къегъэпсых.

Бзыхэ игъэпсыкIэкIэ анахь псыхьо дахэу Адыгейим итхэм ахалтытэ. ХъымыцкIэй итемыр лъэнэкIомкэ Шъхъэгушаа ар исэмэгубгъукIэ къыхэлэдэжъы. Гъешэгъоныр — къушъхъэтхыцIэу къызшэжъэрэм техъгъеу тапекIэ АзэцкIэ еджэштыгъэ.

А чыпIэм укъызырэм, мыйжъо зэгоутыгъэр чыжьэжъэп. Псыхьоу Бзыхэ уельэбакъомэ, ыльапсэ учIэфэ. Ау аш дэжымы гъогуанэм илахь анахь щинальбор оублэ. Псыхьоу псынкIэм пэриохуунчъеу узэпрыкын фае. Ошх ужхэм ар нахь гъецекIэгъуае мэхъу, ау зыщычэндже мусакын фае. Псым ыльэсихъэгэе мыйжохэр цэнлъагъо, псыхьори лъэр кIиутынным фэхъазыр. Псыхьоу узызэпрыкыхэрэм къушъхэ зэгокыпIэм ыльапсэ учIэтэу удэклиае, метришэ фэдиз къызынэжъирэм, узэрэдэкIуаэрэм нахь хэмэлтэу лъэр къэхъыльэ. «Сыпшыгъ, сыйложышишурэр» зыщыпIоным укъызэрэсигъяхэр къыбургурэо.

Мыйжъо зэгокыпIэ инымы ыгузэгу укъыздафэрэм, зы хва-

цэ-пIэцIэ цыкIужьиуе укъызшэхъужы, мэкъе анахь макIэри джэрпэджэхъеу щэу, жыз зэпеоу къышызыкIухъэрэм укъыдэкIофеу узэрэзэкIэлтихъягъэр псынкIэу пкIефыжы. Къушъхэ тIуакIэм ыльэгү тыгъэнэбзыихэр къынисхэрэп, арыш, ренэ щычыы.

Къушъхэ тIуакIэр лъэнэкIуитIумкIэ зэлхүгъ, икIоцIырэки, метрэ 50 фэдээзир икIыхъягъ. Ары нахь мыйшIэм, узэрэдэхъэгээ къыблэ лъэнэкIомкIэ укъыдэкIыжын фае. АдырабгъукIэ лъэгъо ехыпIэ илэп. Непэ ар тишиольыр чыпIэ лъэгъупхъеу илэмэ ахалтытэ, ары нахь мыйшIэм, къызэртIуагъеу, зекIоу щиплэгъущтыв макIэ. НахыбэрэмкIэ ар зикIупIэхэр алпинистхэр ары. Имижъохэм укъяхынкIэ Ѣрыфэгъу. КъушъхэтIуакIэм фэшхъяфэу, аш пэмычыжъеу абынэжъигъэ гъочIэгъ пэшэгъонхэр щигъэпсыгъэх. Ахэм ильэсийбэрэ чыпIопс мыйжъо гъешэгъонхэр къачIахыщтыгъэх. Арышь, мыйж фэдиз дэхагъэм щиш зызышы зышоигъохъу, ар зэхээзышэн гүхэл зиэхэм къушъхэ зэгоутыгъэр къяжэ. Ар идэхагъэкIэ хэтиигу къызэринэнтэм щеч хэльэп.

АНЦОКЬО Ирин.

Гъэмадфэм ипэгъокIэу

Кавказ биосфернэ заповедниким иофишэхэм аш изеко лъагьохэр, къэуцупIэхэр, инфраструктурэр зэрэштэу ильэс къес агъэкъэбзэнир япшъэрэиль.

Мы лъэхъаным заповедниким къыхиубытэрэ чыпIэ пстэуми аш фэдэ иофишэнхэм ягъэцкIэн ашыфежажъх.

Хабзэ зэрэхъугъеу, заповедниким иофишэнхэм волонтерхэр адээпIэх. Ахэм афэшъхяфэу кордонэу «Гъозэрыпльэ» унэгэе псаухэри, кIелэджахIохэри къэкIогъягъх. Сыхат заулкIэ шыхъагъехэр, тетысхъэпIэ къыхъехэр къагъэ-

лагъэх, пхъем хэшшыкыгъе псэушхъэхэм ясурэтхэр кIэлэцкIыкlyплощадкэм щагъэкIэжыгъягъ. «Мэзчэтуум ильагъо» къагъэ-къэбзаг.

Заповедниким инспекторхэм километри 8 хъурэ зэжжыхъэгъэ лъагьор аукъэбзагъ, мэзим хэс псэушхъэхэм апае хъакъуашуо агъэуцугъэхэр щигъу та��ырышхохэмкIэ аушшагъэх.

Кордонэу «Лаура» зыфиорэм

еклонIэрэ гъогур агъэцкIэжыгъ, чыг къутамэу къефэхыгъэхэр къаугъоигъэх, чыгыжхъэр раупкIыгъэх.

Заповедниким изэфэдэкIэ осыр джыри щигъуцугъягъ. Иофишэнхэр аш пае зэпагъеунхэр мэхъу. Ом зыкызэрэзэуихэу къимафэм жыбыгъэмрэ осымрэ къыракыгъе чыгхэр зэпаххэзэ лъагьохэр аукъэбзыхъжых.

(Тикорр.).

ШЭУДЖЭН УМИТ: ТЭРКЭ НЫ»

Тыркуем щыпсэурэ адигэхэм янахыбэр зэзыпхыхэрэ кавказ хасэхэм я Федерациеу КАФФЕД-м ильэнсынкъо хүгтэй тхамэтакіэ ил. Ыцээр Умит Динчар. Иллакъокі Шэуджэнхэм ашыщ.

Дзэм ильэс пчагъэрэ врачэу щылэжьять, аш кызыхэкъыжым үүж унэе юф — физиотерапие иезапіе — кызызэуихыгъеу ышыхэе фэлэжъяжы, университетын ипрофессор, медицинэ шэныгъэхэмкэ доктор. Шэуджэн Умит Истамбыл щэпсэу, кынчагъ, калэрэ пшашъэрэ ил. Льэпкъ хэсэ инир ыгъэорышишэнд зэрэфхэзьазыр, анахьэу ынааэ зытыргъетышт лъэнкъохэр КАФФЕД-м итхаматэ көдгээлотагъэх.

— Умит, Адыгэ Республикааны щынсухэрэм иёуас энахь благьгуу ауфсийнэу, уншыгъэрыгъхэр кындоогодошиныгъу, адигэхэм ягумекъыгъохэр зэйлохыгъэнхэмкэ илэгъурэ хэкъынхэр кытфенюнхэр суфауу зыкынфэзгъэзагъ.

— Опсэу, Светлана. Сигуапэу униупчайхэм яджкуулхэр кыястыхьщт. Зэкі тихэху дахэ щыпсэурэ тильэпкъэгүхэм, скъошхэм, сышпхүхэм шүүфэс сэлам фабе ясэхы. Сигуущыэ анэсэнүү амал кызэрсэлтгэгъэмкэ сыйпхэрэз.

— Адыгэ льэнкъым узфэла-жээрэй бэшлагъэ. Аш ўнэ-кли зээгүүшигъыгъхэр зэдэтишиныгъу хүгтэйгъэ. Истам-был дэт Багъларбашин Адыгэ культурэ Хасэм итхаматэу ильсэйбэрэ улэжьагъ. Аш сыйкызкъи-чэм сийлоигъор — унадыгъагъа тыдэ кынчажьагъа, укызыгъхүгъэ куаджэр сид фэда?

— Тыркуем икъалэу Кайсэр, икъебар зэхэпхыгъеу щытгытни, хэт лузыняйлэ районым сыйкызыхыгъу. Километришье фэдиз икъыхыгъеу щыт тешью занкэм зым үүж зыр итэу адигэ чылэгъо 25-рэ фэдиз тет, зы куаджэм удэкыгъе пэтээ адрам удахъе, джаущтэу зэлтэпкъэгүхэр зэпэблагъеу тызэрэпсэугъэм тиадыгабзи, тихабзи үүхумагъэх. Зы унгэгъо луҗкоу тызэрэпсэуштгыгъэ. Ильэс 53-рэ сыйнайлэм кындоогыгъе горэм улукъэм, ар адигабзэкіе кызыэрэгүүшигъэштим уклемыупчайж. Ныдэлтфыбзэр зычынзээптыгъе куапэ тышапгүг. Тызэцыкъум тыркубзээ тшэштгыгъэп. Еджапіэм тызэктэр ары нылэп апэрэу зызехэтхыгъэр. Тянэттэхэм тафэрэз бзэр кызыэрэ-

туюальхыагъэм пае. Ахэр ары тиадыгабзэ зыфэлпэлтэгүнэу щытхэр. Адигагъэр тхэлтэй, тигу ильэу тыкагъетэдхыгъ.

— Уллакъо Шэуджэним ашыщ, Хэкумкэ шитэмэ, ульэкъоцдэгъухэр ишдэх, къэбэртай, къэмгүй, абдазхи, бжэдигъуи, шансыгъи ахэтых. Уитыжь пашэхэр Хэкум имыкъыхээ тыдэ щыпсэгъэхэх?

— Алерэмкэ, таущтэу зыпльтэжьираа пломэ, сэ сыйадыгъеу зысэльти, аш кыккельтикъоу къасомэ сийлоигъор — сыйкэбартай. Шэуджэн унагьоу сэ сыйкызхэкъыгъем ыльапсэ кызынжээжъэрээр Къэбэртаар ары. Ситыжь пашэхэр Налтыкъигъуу Хыаткъо Асплан, бэмышэу ар Хэкум къэлкъожи, иднай аш щихъожьыгъ. Тхъэм рахьмат кырет. Тэ, къэлакъэхэм, аш кынчажъе сэ слыапсэ. Але Тыркуем ситэтэжь кызызкъем, къалэм дэт Адигэ Хасэм сийлоу сыйублагъ. Ашыгъум аш итхамэтгээж Хыаткъо Асплан, бэмышэу ар Хэкум къэлкъожи, иднай аш щихъожьыгъ. Тхъэм рахьмат кырет. Тэ, къэлакъэхэм, аш кынчажъе сэ слыапсэ. Але Тыркуем ситэтэжь кызызкъем, къалэм дэт Асплан. Шынгъэ, ош фэдэу бэрэ кысэулчыгъе — таущтэу уахтэхэбгүйатэраа мы узфеджэрэм уфеджэу? Сэ сыйчайсигъе медицинэ факультетыр кызыэрэклиагъэп. Дзэм епхыгъе ашпээрэ еджапіэу щытгыгъ. Кызысэухими дээ къулькъуушэхэр згээхүүжыхыгъе ильсэйбэрэ сыйлэжьагъ. Ау сыйэрэадыгъэр пстэуми ашпээ сийштгыгъэ, згээбэлтэгъэп, сыйрэлгагъ. Непэ кызынэсигъем ми ары зэрэштэйр. Иезапіе кызызэусхыгъеу сэгэлжээ, университетын студентхэр щэсэгъаджэх, ау хэсэ юфхэр джа къэшшокто купым ильэс 17 сыйнбжьеу сыйзихэхыгъем кынчублагъеу згээтэлтгыгъэх. Шиу плъэгъун фай адигэр. Уфээн фай аш уфэлэжъенэу.

— Эрэсшиэрэмкэ, уисэнхъаткэ уфизиотерапевт. Врачхэм яофшиэн охьтабэхы, уеджээптын фая. Хасхэм зы гумекъыгъоу яэр

цыфэу афэлэжъэцихэр зэрэмакіэр ары. Къаклохэу кырагъажъэшь, етланэ зэман щымыиэм ынкъ кыккэу ишээжъых. О узэрэлжъэрэр кындоогодыгъи, уулахтэ изы таикъик пэччь ушьагъ. Льэнкъ юфыгъохэм уапытлынэу ишо уфи-фэштигъа?

— Сэ але дэдэ адигэ культурэм сыйзипхээм джыри университетын сыйчайхэгъяэп. Адигэ къэшшокто купым сыйхээгъагъ. Льэпкъ мэкъамэхэр сийласэу, адигэ зэфэсхэм сахэлжээ щытгыгъ. Анкара медицинэ университетын сыйчахъэм, къалэм дэт Адигэ Хасэм сийлоу сыйублагъ. Ашыгъум аш итхамэтгээж Хыаткъо Асплан, бэмышэу ар Хэкум къэлкъожи, иднай аш щихъожьыгъ. Тхъэм рахьмат кырет. Тэ, къэлакъэхэм, адигэ льэнкъ юфыгъохэм тахищагъ Хыаткъо Асплан. Шынгъэ, ош фэдэу бэрэ кысэулчыгъе — таущтэу уахтэхэбгүйатэраа мы узфеджэрэм уфеджэу? Сэ сыйчайсигъе медицинэ факультетыр кызыэрэклиагъэп. Дзэм епхыгъе ашпээрэ еджапіэу щытгыгъ. Кызысэухими дээ къулькъуушэхэр згээхүүжыхыгъе ильсэйбэрэ сыйлэжьагъ. Ау сыйэрэадыгъэр пстэуми ашпээ сийштгыгъэ, згээбэлтэгъэп, сыйрэлгагъ. Непэ кызынэсигъем ми ары зэрэштэйр. Иезапіе кызызэусхыгъеу сэгэлжээ, университетын студентхэр щэсэгъаджэх, ау хэсэ юфхэр джа къэшшокто купым ильэс 17 сыйнбжьеу сыйзихэхыгъем кынчублагъеу згээтэлтгыгъэх. Шиу плъэгъун фай адигэр. Уфээн фай аш уфэлэжъенэу.

Хасэм узыкъокі зы шапхээ уртгээуу, аш уйтэу озекто, уздэлптихыжы. Адигэ хабзэм куп узэрэхэхьащыр, узэрэгүүшигъи, узэрэзкюштыр кынхэлхээ. А зэкіэри Хасэм сэ щызэзгъэшагъ. Осэшко аш фэсэшы.

— Сыгу къэбгээкъыгъэр адигэ штушир зызчильтээкли, пикъы ишгэгъеу, ульэбэкъухэм уафсакъэу узэрэхъурээр ары. Аш фэдэу Хасэми чынгээ уртгээуу. Адигэ шапхээм уметэу уегэзекто, адигэ напэр, наимисыр угу къегъэкижьых.

— Тэрээ дэд къэптиагъэр. Джары зэкіэ зэрэштыр. Арыш, тиньбжыкъи, нахьыбэрэ сыйлэжьагъ. Ау сыйэрэадыгъэр пстэуми ашпээ сийштгыгъэ, згээбэлтэгъэп, сыйрэлгагъ. Непэ кызынэсигъем ми ары зэрэштэйр. Иезапіе кызызэусхыгъеу сэгэлжээ, университетын студентхэр щэсэгъаджэх, ау хэсэ юфхэр джа къэшшокто купым ильэс 17 сыйнбжьеу сыйзихэхыгъем кынчублагъеу згээтэлтгыгъэх. Шиу плъэгъун фай адигэр. Уфээн фай аш уфэлэжъенэу.

купым ильсихэ сыйшлэжьагъ, аужыре ильсиплым сиритхьамэтагъ. Сэ сид кыхыгъяэми сийшагъэ, сиакылки, симылкучики, сипкэнтэлэпсыки льэнкъ юфыгъохэм язэшшохын сыйхээжьагъ. Мир шхъэзштхъувхэу къаслорэп, сыйдэгъоу, сыйхуупхэу сорэп, моя зыгорэхэр Игүү къысфитеонхэм паеп зыккэшагъэ. Ар сипшэдальхъэу сплытагъэ.

— Ары, Хэсашхъэм епхыгъэу иофхэр егэзекох.

— Аүштэу хэсэ тхавшина непэ КАФФЕД-мэхтэйр?

— Хэсэ 54-рэ. Ахэм адигэхэм яхасхэм анэмийкэу ахбазхэм, осетинхэм яхэри ахэтых.

— Кавказ хасхэм я Федерацие и Хасашхъо, ишгээклиэкто куп ишнэ зыдэтийр Анкара. О Истамбыл ущэсэу. Тхамэтакіэу узэрэхадыгъэр зызэхэсхым, «Умит Анкара мэкочижьса?» сийшагъэ... Чынгээкіэ ущыгъиу сидэущтэу КАФФЕД-р бгээлорицэштэй?

— Аүштэу бэ егупшысагъэр. «Политикэ юфхэр зэкіэ Анкара щырекъокіх, о таущтэу ахэм уальынэситэй?» алошь, кысэупчых. Ары шхъаэм, юфыбэ Истамбыли щызэшшохыгъэн фаба, экономикэм иккүтэмэ лъэшхэр миц шэзеклох, бзэм, хабзэм якъэгъэнэжьын упльынэям пае политики, экономики зэкіэ кындоогодыгъеу. Ишкялгээ Анкара зи арэп узэрэнэситэйр. Истамбыл уикэу машинэкэ уикэу машина, сыйхатиплэхийн унэситэй. Арышь, ар гьогу чыжэуу плонэу щытэп. Тээгүү гугуу ухедзэми, зэшотхыгъи. Аш нэмийкэу кынхээгъэштимэ сийлоигъу, тишэпхъэ

«ХЭКҮР

ТХҮЛЬХЭМ ахэтэй Анкара щымыщ тхъаматэ КАФФЕД-м фэпшы мыхьущтэй.

— Зы күп горэм зыкъынфи-
гъэзагъа мы ІэнатІэм уте-
хъэмэ дэгүүгъеу ылоу, хяуми
о уфэягъа?

— Шынкъеу къэпощтмэ, түри мы юфым хэль. Хэдзынхэр къэмисхээз кілэ ныбжьы-кілэхэм зыкысфагъэзагъ. Ащ нэмийкүеу сэри сыйфэяль. Программэ зэхэгзгэууцүү, згээцэ-кілэшт пильерыльхэр Хэсашхъэм ыпашхъэ кыслихъягъэх. Зыго-рэми кызыдзыригъэштагъ, зыго-рэми ыгу риҳыгъэп къэслуагъэхэр. Ары шхъэнихыгъэ хэдзынхэр зэрэклонхэ фаери, зи мыхъун хэлтэп.

— Хэсашхъэр, гэцэктэй
комитетыр — эзэлтэйхүхүгь. Ынэрэм хэтыгэхэм
аицшэу нэгжиритуу
кыхэнээжсыгъэр, сыхэмий-
укъорэмэ. Дэжы КАФФЕД-м
иисполком ныбжжыкІэз закI
хэтхэр. Сыдэущтэу цыхээ
афэншигыгъ ахэм? Ильэ-
ситуу пальзуу штуурэтэ-
тыщтым зыгорэ ашигнэу
игъо штууифэшта?

— Тұхамәтакі қызытексілә, ежым икүп, ғотеу қызыдәләжэштхәр қызыхыхын фае. Ар хәттәгу, шыльыр пащәхәм ябъәппшән плъекішт. Ахәр іәнатләм зытырагъахъәкілә, ежхәм якъотәгъухәр қызыздагъәлажъәх. Лъәпкү хасәхәм ахәтхәм ягушысакілә, мәхъан зәратхәрәр зәтемыфәу мәхъу, шъхъадж ишшошы уасә фәтәшшы. Ау Хасәм илә шапхъәм, Уставым диштәу зәкілә һофығохәр зәшшохытъән фае. Ишләңгірә къабзәу джащыгъум зәрихъашт. КАФФЕД-мидунәееплъыкілә зыпсыхъагъәр сәрәп ықли салә итыйгә Мамхыртә Йилдизәп. Аш ипринципхәр зығъянәфагъәхәр ильяс 30 ыпәу мы зәхахъэр зәжәзыщегъәхәр ары. Джы тұхамәтакі қызытексілә къес а унәшшошығытъәхәр риутыжылә зыхъукілә, тылъыкітәштәп. Исполкомыр зәбләпхұу хұшт, ау Хасәр зы системә тетәу, ыштәгъе Уставыр ымыу-кью ләжъен фае. Лъәпкү Хасәм и Устав къэралығохәм я Конституиие ебъәппшән плъекішт.

— **Пицърыль шъхъя**Ізу сыйд
адэ зыфөбгъа ўуџынъыгъэхэр?
КАФФЕД-м ишапхъээм
уарыгъуаззэ сыйд фэдэ **Юфы-**
гъохэр **пифызэшЮкЫнэу** уз-
шыгъуажынъира?

— Уеплымэ, дунаим тет адыгэхэмкэ зы гумэкыгъохэр тиэх. Тыркуем исхэмкэ апэу тызфаер Хасэр дэгьоу дгъэлэжьэнэу ары. Бзэр анах гумекыгъу, ар кызыэртэлтыжы-щтыр апшъэрэ чылпээм ѿйт. Ащ паеккэ епллыккэ хэхыгъэхэр тиэх. Ахэр шъхъэйхыгъэ зытэшым, джыре нэс ѩынэгъэ лэжыгъэр итэуты фэдэу кызышшошыгъэхери ѩынэх. Мары ошшэ, Къайсэр, Дюзджэ университетхэм адыгабзэккэ ашыра-гъаджэх, хасхэм курсхэр къа-

щызээуякыгъэх. Ау зэкіеми зыгумекін я. Непе ахэм къякулләхәрәр адигабзә зымышахәрәр е мәкә дәдәу, ытхаклумә моу гущыиту зәхәзыыхыгъэхәр ары. Мыш дәжым егъеджэн хабзәу зетхъэрәр, тхыльзәу дгъафедәхәрәр зэкіем Хәкум, Мыекуапә, Налышык шатырадзагъэхәр ары. Ау ахәр адигабзә зышәу еджапләм кирәкләхәм апае ағьэпсыгъэх. Гущыләм пае, инджылызыбзә зәбгъешән пломә, зыгорә зымышләрәр зәреджәшт тхыльзәпә къуаты, аш фәдәхәм апае методикә гъенәфагъэба щыләр? Джащ фәдә тхыльхәр зи зымышлахәрәм апае тәри тищи-клагъ. Аш тыйдәлажъэ. Тикултурә, тиадыгагъе яльтытыгъезү тыйзәс къералыгъомкә гумәкыгъохәр щыләх. Тә тыйзәрәфаеу зэкіем кытрафашләрәп. Хәгъэгүм тырициыфба? Дзәм тәкло, хъакыулахъхәр тәтых, хәдзынхәм тахәлажъе, ау хәгъэгүм тфәшшүашәр къабзәу зышләрәп. Тыфай адигабзәр еджапләхәм ачләтлының, телевидение тиенәнү, ахәр къыиддәмәыхүмә, лъяпкыр глобализацием ыгъэткүшт. Зэкіеми зәфәдәу зытәфаде, түнчекор, тименинчекор

хэм язакъоп, федерации шъхъафхэри Тыркуем щылажьсэхэ хүргээ. ЗэкIэри лъэткэ Йофыгъо пылтых, ау шъхъаф-шъхъафых. Шъузэгжусузы Йоф зэдэшишүйІётмэ нахь кIочIэ лъэши шъухъунба? Сыда зэдешшумыгъаштэра?

— Тіәкly тызәкіләбәжъем, джа Анкара ильес 30 ыпенү Хъаткью Аспъан Хасэр зегъепсым, ары зәкілә зәзыпхыштыгъер. Тәрэз къәптуагъэр, тәкly-тәкlyз федерацияе заулә ағъепсыгь. Ау ахәр зәкілә лъапсә зышыгъе КАФФЕД-м ичынын жъау чәтигъех. Ащ ыуж Абхаз, Черкес хасәхәм «тә тызәфәер нәмык!» алуи, хәкыгъех. Хәбзәгъеңүцугъер аукыуагъел, фитыныгъе ялагъ шъхъафәу зашынымкі. Непә къапштәмә, зәпчайжъә тыхыугъ. Тызәдәгу щын фәе, лъэнүкъо горәхәм-кілә зәдетымгъаштәуи хъунаны ыльекъыщт, ау, гущыләм пае, шыыгъо-шләж мафәм фәдәм тызагъусынр кыттөфә. А гүлшысәр къетәхъакы, ар къыдадәхъуным пае джы тә талъэнүкъоки, адәхәм алъэнүкъоки зеклокілә пхэндж хәт къылхәфа-гъеми, шъхъадж ыштәжъын файдалы. Ары тызәреплышырәр. Тәти Хасән зыгорәм ыигу хигъекъыгъемә, «кыттәфәжъуягъы» соным сын-фәхъазыр, ау зәкілә хъазыра ашын фәдәу? Армырмә, зи мыхъульгъән фәдәу, гузэгъабъе тазфагу имылты фәдәу тихасәхәр зынтыкынши шүткәү.

— Интернетынкіз сльезгү-
гъэ Абхаз хасәхэм я Феде-
рации итхъаматә, джаш-

рэп. Абхазым ихэхъоныгъз аац ельахъэ, иэкономикэ зэт-теуционыгъэм кыифакЮрээм Урысъем мы хэгъэгум исуверенитет ыштаагь, аар оишэ, Тыркуем аац фэдэл лээ бэкъу ышыныэу фааба?

— Кызыэрхэбгээштыгъэу, ахъазхэр ткъошых, мыхэр чыпэ кын зеуцохэм адигэхэри, чэчэнхэри акъоцуагъэх. Тыркуем икыгъэ адигэхэри, ахъазхэри адэлэпылагъэх. Джы тэ, КАФФЕД-м, джа Адыгеим, Къэбэртэе-Бэлькъарым, Къэрэшэ-Щэрджэсым тызэряплырыэм фэдэу Ахъазри тихэку. Аш игумэкхэми тэри тагъапэ. Мыр зэрэжъэралыгьо шъхъафыр дунаим тет нэмыкI хэгъэгухэм къабылэу аштэнышь, аланэ кла-дзэн фаеу теплын. Джащыгүм иэкономикэ, иполитикэ зылкы иуцоштыг. Тыркуер пштэмэ, мылофым фэсакы. Грузиен зэхэнтийнгъэхэр, зэдэлэжъэнгъэхэр зэрэдиширыэм къыхэкIеу зелажэ, Ахъазым ишхъафитныгъэ къабылэу ыштэным дэгүлэрэп. Ау политикем псынкIеу зызэблехъу, тыгъуасэ «мыр хъуцтэп» зыфэплиагъэр ятлонэрэ мафэм мэхъу. Арышь, хэта зышшээрэр кызыэрчэкIыщтыр? Ау ар зэшхохыгь къэмыхузэ тэри тилэжъэн фае. Гушылэм пае, Тыркуем икIеу Ахъазым клоузы къухъэ горэ хым тедгъэуцонным тыдэлажъэ, къэралыгьо къулыкъухэм ятхыллэнэу мылофигьор зытэгъэхъазыры. Тэетланы тызэрепллырыэр, ежь Ахъазри ыпэкIэ пльэн фае.

— Непэ аш фэдэ гупшысэ утыгум тэ тихасэкIе кытлхъа-гъэп, ау, шылыкъэ, аш фэдэхэр зылохэрэр щылэх. Тэ адедгьяштэрэп. Хэкур тэркIе Ным фэд, аш уемылхыгъэу адигагъэр кызыэтебгъэншьющтэп. Дунаим тет адигэм инахъыбэр хэхэс, ажэр аущтэу зыкIэхъулагъэр дэгъю тэшлэ. Ау ар льэпкъэу къэнэнымкIе бзэр, культурэр, хабзэр псэунхэ фае. А зэпстэур зыухъумшьурэп Хэкур ары. Арышь, тичыгу гупсэ тыбгынэнэу тыгу кыидгъахъэрэп, нахь тынчэу аш зызэрэпштэштэрийн ары тигугьур. Рэхъатэу тызшыфаем тыкъэклон тльэкIеу, сатыу горэ щыдгъэпсын тломи тыфитеу, унэ, чыгу щытшэфынхэ тльэкIеу, тиклалэхэр къэтшэшьуххэу, Хэкум ит авшээрэп еджаплэхэм ачIедгъэхъашьуххэу, хэта зышшээрэр, ятэтэжъхэм ячыналье агъэзэжын аломэ, амал псынкIэхэр агьотэу, аш тышыпсэунным пае тхылхэр зэдгъэгьотышуунхэу — джары тызкIэхьопсырэр тэ. Джащ тыдэлэжъэн фае. Дунэе Адыгэ Хасэр тыукъонэу тлорэп тэ. Нахь псе пытэ илэ, тильэпкь кызыэрэдгъэнэштэрийн Хасэр пылтынэу тыфай. Хэкурысхэми, хэхэсхэми, зэкIэ дунаим тет адигэхэм тызэхъотэу, зыч-зыпчэгъю тыштыныр ары зылж титыр.

Илээхийн диаспорэ нахь куоудэлжээн фае, ахъазхэм ямызакью, адыгэхэри ицыххэүильтүйтэхэмэ, ишуагъя къеклонэүсеплы. Миллионитф уичыгогьоу плътүйтэштимрэ зы миллион

— Умит, Дунээ Адыгэ Ха-
сэм пае сыкъэупч! Энэу си-
фай. Бэрз зэхэсэхы мы Ха-
сэр штуумысэу, зы лажье

Шъолъыр семинар

ЦЫФЛЪЭПКХЭМ ЯЗЫКЫНЫГЪЭ МАМЫРНЫГЪЭМ ҮЛЬАПС

УтIумэ уз, узымэ уицымыIэ палъ. Гущылжъ.

Мамырныгъэр гъэпыйтэгъенныр, ашкэ анах уасэ зилэлэубытылхэй Тэмир Кавказымки Урысыемки щылхээр ыки къэнэжыхэрэр культурээр ыки лъэпк шэн-хабзэхэр арея зэрэштыр, ахэм абзэ къызынхахьэктэгъогу пхэндж узэрэтемыхащтыр, мэхъаншо зерялэр кийгэтихэй тэгэштэгъа Мыекуапэ щызэхахшгээгээ мэфэк Iофхъабзэр.

Ашкэ Адыгэниятэгъээр 100 зэрэхъурэм ыки 2022-рэ ильэсир лъэпк искуствам ыки культурнэ къэним я Ильесэу зэрэгъэнэфагъэм афэгъехыгъа. Адыгэниятэгъээр 100 зэрэхъурэм ыки 2022-рэ ильэсир лъэпк искуствам ыки культурнэ къэним я Ильесэу зэрэгъэнэфагъэм афэгъехыгъа.

Шъолъыр семинарэ «Язык культуры и традиций — единство Северного Кавказа» зыфиорэр мамырныгъэр гъэпийтэгъенним фэлажъе. Iофхъабзэм гухэль шхъялэу иэр Тэмир Кавказым щыпсэурэ цыифлъэпкхэм якультурэ ыки яшэнхабзэхэр зэгъешэлжэнхэр, ахэр непэтишилэнгъэ щыгъефедэгъенхэр ары.

Шъолъыр семинарим Iофхъян Адыгэният, Къэбэртэе-Бэлькъар, Къэрэшэе-Щэрджеэ республикхэм яшлэнгъэлжэнхэр (зэпчайжъэ шыким тетэу, аужыртлур), тиреспублике итгүрүт ыки ашшэрэ еджаплехэм якъелэгъаджэхэр, студентхэр, аспирантхэр, СМИ-хэр хэлэжьхэй.

Мэфэк Iофхъабзэр шуфэс паслэйкэ къызээхыгъа шэнгъэхэм зыщахагъэхэрэ республике институтим Iофхъяну Шорэ Жаннэ Казбек ыпхъум ыки гущылэр фигээшьошагъ АР-м гъэсэнгъээр шэнгъэхэмээкэ иминистрэ иапэрэ гудзэу Пэрэнкъю Сусанне.

Ар шъолъыр семинарим хэлажъехэрэ мэфэкимки къафгушыгъа, гупшийсэ ин зыхэль Iофхъабзээхэй хэвийжагъэр щытху хэлжээ лъягъэхэрэ шытху хэлжээ.

«Узэкъотмэ — ульэш» зыфиорэр сид фэдэрэ уахти хэзэгъэрэ гүпшийсэу къэнэжбы.

Общественна организацие «Адыгэ Хасэм» итхамату Лымыщэктэ Рэмэзан нэужым къегүштэгъа. Адыгэният къэралыгъо гъэпсыкэ зилээр ильэс 100 мэхъу, — къыуагъ аш. — Тэ тимурад шхъялэр тиньжыкхэхэм ныдэлфыбзэр аултыныр, лъэпк шэн-хабзэхэр ашлэнхэр, зэрхъанхэр ары. Уахтэу тэзхэтым технологиякхэхэм зыщаушъомбугъ. Интернетир къиттеклами, тълэк къызэрихъеу тиадыгабзэ, тильэпк культуре къызэрэзэнэштхэм лъэшэу тайнаа тет.

Проект гъэнэфагъэхэр бзэм изэгэшлэнкэ, культурэх ухуумэгъэнимкэ зэрэхъирашхээрэр къэлэццыкы ыгыпшэмкэ къикыхээ, еджаплэмкэ къэлкыжъеу, гъэсэнгъэ-пуныгъэм мэхъане фашеу зэрэпылхэр, ашкэ гъэсэнгъэмрэ шэнгъэхэмээкэ Министерствам Iофхъяабэ ыпшээ зерифэрэр, зэрэшшүхъэрэр, зэрэджэхэрэх тхылхэр зэрэгжэлхэхэрэр, нахь гури-югъошу хууним зэрэпильхэр Р. Лымыщэктэ къыхигъэшгъа. ИПК-м ишуагъэктэ къыдэхэрэх ученикхэр, тхылхэр, программхэр, методическэ Iопыгъухэр зыушэтишт комиссии зэрэхахшагъэр, ашкэ ишуагъэ лъэшэу къызэрэхэмкэ докторэр, гуманитар уштынхэмкэ Адыгэ республике институтим этнографиимкэ иотдел инаучнэ Iофхъяэ шхъялэу Къуекъо Асфар, мыхэм анэмкхэм къашыгъэхэр. Шъолъыр семинарим итемэ шхъялэу «Язык культуры и традиций — единство Северного Кавказа» зыфиорэмкэ паслэхэр къашыгъа тарихь шэнгъэхэмкэ докторэр, гуманитар уштынхэмкэ Адыгэ республике институтим этнографиимкэ иотдел инаучнэ Iофхъяэ шхъялэу Хъоткъо Самир, институтим тарихьимкэ иотдел

ипашэу, тарихь шэнгъэхэмкэ докторэр Ацумыжъ Казбек. Ахэм къаклэлтыкыуагъэхэм нэмыкы къильтыкыын зэфшэхъафхэу Къэбэртэе-Бэлькъар Республиком щищэу тарихь шэнгъэхэмкэ докторэр, профессорэр А. Кажаровын, филология шэнгъэхэмкэ докторэр, гуманитар уштынхэмкэ Адыгэ республике институтим фольклорыкмкэ иотдел инаучнэ Iофхъяэ шхъялэу Къуекъо Асфар, мыхэм анэмкхэм къашыгъэхэр. Шъолъыр семинарим итемэ шхъялэу къызээхыгъэнимкэ а зэклэми мэхъане ялагъ, гупшийс шхъялэу Iофхъабзэм пхырыкырэм а зэклэ фэшшүштэгъа. Тэмир Кавказым щыпсэурэ лъэпкхэм якультурэ, яшэн-хабзэхэр къильтыкыгъэнхэр, зэгъешэгъэнхэр ыки щылэнгъэм щыгъефедэгъэнхэр семинарим гухэль инэу ялагъ. Ныбжыкылхэр аш фэдэ шэнгъэхэмкэ юлшыгъэнхэр, нэмыкы цыифлъэпкхэм хэшъык афырлэу, шхъялкафе афашийс пүгжэнхэр семинарим къидлытэштэгъа.

Шэнгъэхэм зыщахагъэхэрэ Адыгэ республике институтим иччээлүэ адыгэ мэкъэмэ даххэхэр щижынчэу зэлүгъэкотыгъа, ихагьум адыгэ лъэпк шуашэр зыщыгъ къэлэеджаклохэр щизэпэштэгъа, хаклэу къаклэе пэпч яшуфэс гуалэ пагъохытгыгъ, ишыкагъэмэ, зыдэхэмчтэгъа. Ахэр Мыекуапэ игимназиу N 22-м иеджаклохэр, лъэпк къэшъокло ансамблэу «Сэлам» зыцэм хэтхэр арых.

Институтим ыупэ зэфэдэкэ нэр пэлихэу къэгъэлэгъон зэфшэхъафхэмкэ гъэклерэ-къэгъагъэ: ашэрэр — мэхъанэ зилэхъиль къэгъэлэгъон бау Адыгэният хэку ялыу зэрэшчытэр итеплэхэр, ишэпсыкэхэр, ишылахэр къизытотыкырэр; адыгэ лъэпкыим Iашлэгъабэу илэр къэзгъэнэфэрэ пкыгъо зэхэгъоягъэхэр — дышьеидэр, пхъэм хэшъыкыгъэхэр, адыгэ Iэнэ лъэкъуищыр, пхъентэхкүжьхэр, аш тет адыгэ пшынэр, пхъэхъячхэр.

Адыгэхэм хъаклэр якласэу, хъаклэлгъокыким фытегъэ-пхырахъагъэхуу сидигъу къырыкыуагъэхъ ыки къырэхъ. Лъэпк адыгэ шхъягъо зэфшэхъафхэр зытэланэм уеплэхъоди, укыгъэхэкытшыгъ. Адыгэхэр ижырэ кавказ лъэпкхэр, бзэ гъашлэгъони аулъ. Яшэн-хабзэхэр лъэшлэгъухэм къапкырыкыхээ, непэрэ мафэм къынэсэгъэхэр, шыким-пэпсыкэхэр, нэмыкы лъэпкыбэхэм та��ыхагъэштэгъа, та��ырашлэхъэу тилэх. Ахэр тшлэхэу ыки зэрэзхэхэрэм тильэпк игъашы лъягъэхэрэ, агъэпти. Шур, зэфагъэр, халэлгыгъэр, лъягъэр ары мы дунай дахэр зыгъэптиэрэр, зыфэнкъор. Зэгурьоныгъэм, зыкынгъэм Кавказым, Урысыем ямызакъо, зэклэ чынальэм игупсэфынгъэ зэраухъумэрэр, мы Iофхъабзэм къиушыхытгыгъа.

МАМЫРЫКЬО Нуриет.
Сурэхэр Iашынэ Аслын тирихыгъэх.

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо граждан къулыкъушлэхэм къэралыгъо граждан къулыкъумкэ класснэ чинхэр зэрафагъашшошэрэ шыкэм ехыллагъ» зыфиорэм игуадзэу N 1-м зэхъокыныгъэхэр фэшыгъэнхэм фэгъэхыгъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм 2022-рэ ильэсийн мэльтифэгъум и 21-м ыштагъ

А 1-рэ статьяр. Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо граждан къулыкъушлэхэм къэралыгъо граждан къулыкъумкэ класснэ чинхэр зэрафагъашшошэрэ шыкэм ехыллагъ» зыфиорэм игуадзэу N 1-м зэхъокыныгъэхэр фэшыгъэнхэм фэгъэхыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу N 1-рэ зытетэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо граждан къулыкъушлэхэм къэралыгъо граждан къулыкъумкэ класснэ чинхэр

зэрафагъашшошэрэ шыкэм ехыллагъ» зыфиор 2005-рэ ильэсийн түгээгэзэм и 12-м кыдэкыгъэм игуадзэу N 1-м мыш фэдэ зэхъокыныгъэхэр фэшыгъэнхэм:

1) я 3-рэ пунктим хэт гүшүйэхэй «Адыгэ Республикэм и Конституционнэ Хыкум ихыкум пристав» зыфиорэр хэгъэкыгъэнхэм;

2) я 5-рэ пунктим хэт гүшүйэхэй «Адыгэ Республикэм и Конституционнэ Хыкум и Секретарит ишац — Адыгэ Республикэм и Конституционнэ Хыкум и

Хъаматэ илэпийэгъу» зыфиорэр хэгъэкыгъэнхэм.

Я 2-рэ статьяр. Мы Законым куачэ илэ зыхъурэр
Официальнуу къызыхаутыре мафэм щуублагъэу

мы Законым куачэ илэ мэхь.

**Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу
Къумпыйл Мурат**

к. Мыекъуапэ,
мэльтифэгъум и 28-рэ, 2022-рэ ильэс
N 67

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Фэтэрыбэу зэхэт унэхэм яофхэм ягъэзеконкэ предприниматель юфшэнэир зэрээхэшгээм икъэралыгъо лицензионнэ улъэкункэ Положением ехыллагъ

Урысые Федерацием унэхэмкэ и Кодекс ия 196-рэ статья, Федеральне законхэу «Урысые Федерацием къэралыгъо улъэкунымрэ муниципальнэ улъэкунымрэ зэрээхэшгээшгээм ехыллагъ», «Юфшэн лъэпкэ зырызхэм ялицензирование ехыллагъ» зыфиорэр, Урысые Федерацием и Правительствэ иунашьоу «Фэтэрыбэу зэхэт унэхэм яофхэм ягъэзеконкэ предприниматель юфшэнэир илицензирование ехыллагъ» зыфиору N 1110-рэ зытетэу 2014-рэ ильэсийн чьэпьогъум и 28-м кыдэкыгъэм атэгъэпсихъаутыу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет **унашъошыгъ**:

1. Фэтэрыбэу зэхэт унэхэм яофхэм ягъэзеконкэ предприниматель юфшэнэир зэрээхэшгээм икъэралыгъо лицензионнэ улъэкункэ Положениеиер ухэсигъэнэу.

2. Официальнуу къызыхаутыре мафэм щуублагъэу мы унашьом куачэ илэ мэхь.

**Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэ
ипшээрийлхэр зыгъэцакэу КИЭРЭЩЭ Анзаур**
к. Мыекъуапэ,
жъоныгъуакэм и 18, 2022-рэ ильэс
N 102

Адыгэ Республикэм Юфшэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и Министерствэ иунашъу

Адыгэ Республикэм Юфшэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и Министерствэ иунашьоу N 84-рэ зытетэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо граждан къулыкъушэ 1энатэ зыгъынэу фаехэм Адыгэ Республикэм Юфшэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и 28-м кыдэкыгъэм ия 3-рэ пункт зэхъокыныгъэхэр фэшыгъэнхэм фэгъэхыгъ

Федеральне законэу N 273-рэ зытетэу «Къольхъэ түн-хыхынэм» пэуцужыгъэнэир ехыллагъ» зыфиору 2008-рэ ильэсийн түгээгэзэм и 25-м кыдэкыгъэр пхырышгээнэир ыкы тхыльхэу министерствэ къирахыллэхэр яшылпкыапэ улъэкүгъэнэм агац **унашъо сэшы**:

яхъохэм, ямыльку ехыгъэм ишылпкыапэ аулъэкуным иамал ятыгъэнэу. А тхыльхэр мы къыкэлтыклохэрэ къулыкъухэм къагъэшьпкъэжын фае:

- хэбзэухумэктэ къулыкъухэм, чыпилэ зыгъэлжэжын икъулыкъухэм;
- политики партиехэм япэшэ къулыкъухэм;
- Урысые Федерацием и Общественнэ палатэ, Адыгэ Республикэм и Общественнэ палатэ;
- къэбар жуульэм иамалхэм;
- мыш фэдэ къэлүакэ зиэ подпунктэу «л»-р хэгъэхьогъэнэу;
- л) къэралыгъо къулыкъушлэхэм шапхъэу щылэхэр

зэрэгъэцакэхэрэп улъэкүгъэнэу;».

1.2. Я 2-рэ подпунктим хэт подпунктэу «г»-р хэгъэхьогъэнэу.

2. Унашьом игъэцэкээн зэрэкторэм сывлыгълээнэу сэ шъхъэкэ зыфэсэгъазэ.

3. Официальнуу къызыхаутыре мафэм щуублагъэу мы унашьом куачэ илэ мэхь.

Министрэ МЫРЗЭ Джанбэч
к. Мыекъуапэ,
мэльтифэгъум и 27-рэ, 2022-рэ ильэс
N 105

Адыгэ Республикэм Юфшэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и Министерствэ иунашъу

Ильэс 65-м шокыгъэхэу къуаджэхэм ашыпсэухэрэм яфэло-фашилэхэр гъэцэлгээнхэм пае медицинэ организациехэм зэрнагъэсүйтхэ шыкэм иухэсийн ехыллагъ

Республикэ программэу «Тинахыгъхэр» зыфиорэм тегъэпсихъаутыу ыкы Федеральне программэу «Урысые Федерацием щыпсэухэрэм япсауныгъе икъеухумэнкэ юфхъэбэзэ гъэнэфагъэхэр зехъэгъэнхэр» зыфиорэм диштэу ильэс 65-м шокыгъэхэу къуаджэхэм ашыпсэухэрэм яфэло-фашилэхэр гъэцэлгээнхэм пае медицинэ организациехэм ахэр анагъэсихээ ашынэм пае **унашъо сэшы**:

фэгъэзэгъе гупчэхэм япашхэхэм мы унашьом тегъэпсихъаутыу яофшэн зэхашэнэу.

3. Къэбар-правовой отделым:

1) мы унашьор Адыгэ Республикэм Юфшэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и Министерствэ ыкы Адыгэ Республикэм игъэцэкэктэ къулыкъухэм ясайтхэм аригъэхъанэу;

2) къыхаутын пае гъэзетхэу «Советскэ Адыгэ имрэ» «Адыгэ макъэмрэ», джащ фэдэу мазэм зэ кыдэкырэ тхыльхэу «Адыгэ Республикэм икъеухумэнкэ зэхэугъоягъэхэр» зыфиорэм алэкигъэхъанэу.

4. Адыгэ Республикэм Юфшэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и Министерствэ иунашьоу N 179-рэ

зытетэу «Ильэс 65-м шокыгъэхэу къуаджэхэм ашыпсэухэрэм яфэло-фашилэхэр гъэцэлгээнхэм пае медицинэ организациехэм зэрнагъэсүйтхэ шыкэм иухэсийн ехыллагъ» зыфиору 2019-рэ ильэсийн мэкьюогъум и 27-м кыдэкыгъэм куачэ имьиэжьеу лытэгъэнэу.

5. Мы унашьом игъэцэкээн зэрэкторэм лыгълээнэу министрэм игуадзэ фэгъэзэгъэнэу.

6. Зыкэтихээрэ мафэм щуублагъэу мы унашьом куачэ илэ мэхь.

Министрэ МЫРЗЭ Джанбэч
к. Мыекъуапэ,
жъоныгъуакэм и 11, 2022-рэ ильэс
N 113

Адыгэ Республикэм Юфшэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и Министерствэ иунашъу

Адыгэ Республикэм икъэралыгъо программэу «Цыифхэм социальнэ 1энтигъу ятыгъэнэр» зыфиору 2022 – 2024-рэ ильэсхэм атэлтигъэхэм кыдилтытэрэ юфхъабзэхэм я План зэхъокыныгъэхэр фэшыгъэнхэм фэгъэхыгъ

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашьоу N 146-рэ зытетэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо программэхэм язэхэгъэуцонкэ, ягъэцэлэнкэ, шуугайхэу къатырэм игъэунэфынкэ унашьохэр зэраштэрэ шыкэм ехыллагъ» зыфиору 2019-рэ ильэсийн мэкьюогъум и 21-рэм кыдэкыгъэм тегъэпсихъаутыу **унашъо сэшы**:

1. Адыгэ Республикэм икъэралыгъо программэу «Цыифхэм социальнэ 1энтигъу ятыгъэнэр» зыфиору 2022 – 2024-рэ ильэсхэм атэлтигъэхэм кыдилтытэрэ юфхъабзэхэм я План зэхъокыныгъэхэр фэшыгъэнхэм фэгъэхыгъ

ре», джащ фэдэу мазэм зэ кыдэкырэ тхыльхэу «Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр» зыфиорэм алэкигъэхъанэу.

3. Унашьом игъэцэкээн зэрэкторэм сэ шъхъэкэ зыфылъэнэу зыфэсэгъазэ.

Министрэ МЫРЗЭ Джанбэч
к. Мыекъуапэ,
мэльтифэгъум и 21-рэ, 2022-рэ ильэс
N 102

Театрәм икъэгъэлъэгъонхэр

Апэрэу тепльышт

Къэгъэлъэгъонәу «Бастьен ыкли Бастьенна» зыфилорэр Адыгэ Республикаем и Къэралыгъо камернә музыкальнә театрәу А. Хъанәхүм ыц!ә зыхырым апэрэу жъоныгъуакәм и 31-м щыклошт.

Фридрих Вильгельм Вайскерн ытхыгъэр урысыбзәкә зээзыдзэ-къижыгъэр Юрий Михельсон. Орэдышьор В.А. Моцарт ыусыгъ. Адыгэ Республикаем изаслуженнә артистәу Аркадий Хуснировыр оркестрәм иаш, идирижер шъял.

Адыгэ Республикаем инароднә артистәу, Грузиен изаслуженнә артистәу Испуп Асплан къашъохэр ыгъеуцугъэр. Режиссер — Нэгъой Азэмат. Сценографиер — Сергей Ловченко. Екатерина Пигасовам шъуашхэр къэгъэлъэгъоным фи-гъэхъазырыгъех.

— Тыкъезыуцухъэр чыюпсым

идәхагъе, шулъэгъум, шугъоным, цыиф зэфыщтыкъләхәм афэгъэхыгъе къэгъэлъэгъонәу Нэгъой Азэмат ыгъеуцугъэр апэрәу театрәм щыклошт, — къитиуагъ АР-м и Къэралыгъо камернә музыкальнә театрәу Хъанәхүм Адам ыц!ә зыхырым ихудожественнә пащәу, искуствоведениемкә кандидатәу, Урысыем, Адыгейим искустввәхәмкә язаслуженнә йофышәшхоу Сулейманов Юнис.

— Шу зэрэлъэгъухэр ныбжыкъләхәм язэфыщтыкъләхәр, гум ихъыкъирэр къыраотыкъыныр режиссерым дэгъо зэригъэфа-

гъэх. Къэгъэлъэгъоным уеплынкә гъешләгъонәу гъэпсыгъэ. Искусствәм пыщагъэхэр театрәм къетэгъблагъэх, — къитиуагъ театрәм ипресс-къулыкъушәу Тыгъужь Сусанә.

— Пушкинскә картәмкә къэгъэлъэгъоным уеплынхә альекъышт, билетхэр ащәх. «Налмэсым» и Унә щыклошт музыкальнә къэгъэлъэгъоным ныбжь зэфешхъаф зиәхәм агу риҳыщтәу тэлъытә.

Къэзэкъ культурәм ия XXXI-рә фестиваль

Шэмбэтым рагъажъэ

Къэзэкъ культурәм ия XXXI-рә фестиваль-зэнэ-къокъу жъоныгъуакәм и 28 — 29-м Мыекъопә районым ипсәупләу Тульскәм щыклошт.

Урысыем ишъолъыр 27-рә хәлажъэ ашоигъоу лъэу тхылъи 135-рә зэхәщаюхъәм къафагъэхъыгъ. Москва, Новосибирскә, Ростов, Свердловскә, Сахалинскә хәкүхэр, Санкт-Петербург, Дағыстаныр, Татарстаныр, Къэрәщә-Щәрдҗәсүр, Краснодар ыкли Ставрополь краихъэр, Донецкә ыкли Луганскә народнә республикәхъэр, Адыгейр, нәмыкъләри зэнэкъокъуцщых.

Жъоныгъуакәм и 28-м орәд къэзыхъәрәм осәшл күпүм хәтхэр ядәуцщых. Жъоныгъуакәм и 29-м къэзэкъ ныбжыкъләхәм спортым-

кә зэнэкъокъухъэр яләштых, клаучай, сәнауцыгъеу ахәлъыр къягъэлъяшт.

Тульскәм, Мыекъуапә языгъэ-псәфипә паркхәм культурәм, искуствәм яхылләгъэ зэлукъэгъухъэр ащыкъоштых. Къешуакъләхәр пчегүхәм ащыуджыцщых. Лъэпкъ зэфешхъафхәр пчыхъэзэхъәхәм ащызүкъэштых.

Краснодар краим, Адыгейим ячыпә дахэхъэр, тарихым епхыгъэхъэр фестивалым хәлажъәхәрәм зэрагъэлъэгъуцщых. Къокъыпәм Ѣыпсәуре лъэпкъхәм яискуствәкә Къэралыгъо музейим и Темыр-

Кавказ къутамә, Адыгэ Республикаем и Лъэпкъ музей якъэгъэлъэгъонхәм защагъэгъозәшт. Орәд къаозә, къашъохәзз хурауеу зэ-

хэтхәу парк пчегур къакъулашт, нәпәепль сурәтхэр атырахыцщых.

Сурәтим итхәр: «**Казачатәм**» орәд къело.

Күшхъэфәчъэ спортыр

Спортсменхэр мамырзехъэх

Адыгэ Республикаем күшхъэфәчъэ спортымкә ихәшыпкыгъэ команда Урысыем изэнэкъокъу хәләжъенәу зегъехъазыры.

— Жъоныгъуакәм и 31-м къынгъэжъягъеу мәкъуюгъум и 6-м нәс хәгъэгүм изэнэкъокъу трекым щыклошт, — къитиуагъ Адыгэ Республикаем күшхъэфәчъэ спортымкә и Федерацие иашуеу Анатолий Лелюк. — Ильәс 17 — 22-рә зынбжь каләхъэр, пшы-

шъэхъэр зэлукъэгъухъэм ахәләжъэштых. Къэралыгъо гъэпсыкә иләу Адыгейр зыпсәуре илъеси 100 зэрхүрәм тиспортсменхэр пэньокъыләхъэр, ягъехъагъэхәм ахагъахъо ашоигъу.

— Санкт-Петербург щыклошт зэнэкъокъум хәләжъэштых Алек-

сандр Долматовыр, Роман Сидовыр, Владислав Смирновыр, Елизавета Арчибасовар, Алена Рыцевар, Анастасия Могилевска-яр. Тренерхэр Юрий Курочкин ыкли Алексей Войнов.

«Москва ихъурджанитф»

Урысыем ихәшыпкыгъэ команда хәтхәу Стлашыу Мамыр, Александр Евтушенкәр, Валерий Исламовыр дунәе зэлукъиэгъоу «Москва ихъурджанитф» зыфилорәм хәләжъэштых.

Адыгейим испортсменхәм зэнэ-

къокъум дэгъо зыфагъэхъазырыгъеу Анатолий Лелюк ельтишт. Стлашыу Мамыр, Александр Евтушенкәр күшхъэфәчъэ спортым Ѣыц!әрьо. Москва щыклошт зэлукъэгъухъэм дунаим Ѣызэлъашхәрәр кыргагъэблагъагъех.

Мәкъугум и 7 — 12-м Москва Ѣыззәхәщәрә зэнэкъокъур мамыр Ѣылақәм игъэптиен фэгъэхъыгъ. Белоруссием, Узбекистан, Донецкә ыкли Луганскә народнә республикәхъэм, нәмыкъләм яиспортымнәм яләпэсәснүгъе къагъэлъэгъошт. Спортсменхэр мамырзехъазу зэрэштхэр зэнэкъокъум Ѣытлъэгъуц.

Зэхэзыщагъэр ыкли къыдзыгъэкъыр:
Адыгэ Республикаем лъэпкъ Йофхэмкә, Иэкъыб къэралхәм ашы-псурэ тильпкъэгъухъэм адярь!ә зэпхынгъэхъэмкә ыкли къебар жуғъэм иамалхэмкә и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыд-шиләр:
385000,
къ. Мыекъуапә,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
Редакцием авторхәм къайхыр А4-кә заджэхэр тхыапхәу зипчагъэкә 5-м емыхъухъэр ары. Сатырхәм азыфагу 1,5-рә дэлъеу, шрифтыр 12-м нахъ цыкъуну Ѣытәп. Мы шапхъэхәм адимыштэрэ тхыгъэхъэр редакцием зэхъигъэлжъых.

E-mail: adygovoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:
Урысые Федерацием хэутын Йофхэмкә, тел-радиокъэтынхэмкә ыкли зэлъы-їэсүкъэ амалхэмкә и Министерствэ и Темыр-Кавказ чып!ә гъэлоры-шап!, зэраушыхъатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр
ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000,
къ. Мыекъуапә, ур. Пионерскэр, 268

Зэкъэмкїи пчагъэр
4471
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 956

Хэутынм узыш-къэтхэнэу Ѣыт уахътэр Сыхъатыр 18.00

Зыщыхаутыр эхъэтхэгъэхъ
уахътэр Сыхъатыр 18.00

Редактор
шхъя!әм
ипшъэрыльхэр
зыгъэцакъэр
Мәшл!әкъо
С. А.

Пшъэдэкъыз
зыхъырә секретарыр
Жак!әмъыкъо
А. З.